

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **Y. N.**, zast. JUDr. Ing. Jakubem Backou, advokátem se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného o zajištění cizince ze dne 22. 8. 2018, č. j. OAM-165/LE-LE05-LE05-PS-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 10. 2018, č. j. 17 A 142/2018 - 36,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 10. 2018, č. j. 17 A 142/2018 - 36, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d ň ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Plzni, kterým bylo zastaveno řízení ve věci zajištění stěžovatele v zařízení pro zajištění cizinců podle § 46a odst. 9, věty první, zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), ve spojení s § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), neboť v průběhu soudního řízení došlo k propuštění stěžovatele ze Zařízení pro zajištění cizinců Bálková.

[2] V řízení před krajským soudem se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného, kterým bylo rozhodnuto o jeho zajištění v zařízení pro zajištění cizinců podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu a o době jeho zajištění podle § 46a odst. 5 téhož zákona, přičemž ta byla stanovena do 7. 12. 2018.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Kasační stížností se stěžovatel domáhá zrušení napadeného usnesení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení pro nezákonnost jeho rozhodnutí o zastavení řízení. Konkrétně namítá neústavnost zastavení řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění stěžovatele pro

ukončení jeho zajištění. Dle stěžovatele je takový postup v rozporu s čl. 9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/ES, dále s čl. 8 odst. 2, větou první, a s čl. 36 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Stěžovatel uvádí, že v případě, v němž je zastaveno řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění žadatele o azyl z toho důvodu, že se žadatel o azyl již nadále nenachází v zajištění, dochází k ústavně nepřijatelné výluce ze základních práv na přezkum takového rozhodnutí. V návaznosti na to dále podotýká, že postup krajského soudu znemožňuje následné uplatnění práva na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, neboť jeho podmínkou je vydání pravomocného rozhodnutí o zrušení nezákonného rozhodnutí správního orgánu. Argumentaci o nutnosti umožnění soudního přezkumu zajištění stěžovatel podpořil odkazem na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2017, č. j. 10 Azs 252/2017 - 43.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[4] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 102 a násl. s. ř. s.). Poté přistoupil k přezkumu usnesení krajského soudu a ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[5] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[6] Podstatou projednávané věci je otázka, zda vyloučení možnosti soudního přezkumu rozhodnutí o zbavení osobní svobody prostřednictvím institutu zajištění, přestože již došlo k ukončení takového omezení, není nepřijatelným zásahem do práva na soudní ochranu garantovaného Listinou. Druhou otázkou je, zda zastavením řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění žadatele o azyl z důvodu, že se žadatel o azyl již nadále v zajištění nenachází, nedochází k odepření možnosti uplatňovat právo na odškodnění proti státu pro nezákonné omezení osobní svobody podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti státu“), neboť zastavení řízení je v daném případě bezprostřední překážkou realizace tohoto práva.

[7] Totožné otázky uplatnila u Ústavního soudu skupina senátorů Senátu Parlamentu České republiky v návrhu na zrušení mimo jiné v dané věci aplikovaného ustanovení § 46a odst. 9 zákona o azylu. S argumentací navrhovatelů se Ústavní soud ztotožnil a ve svém nálezu ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 41/17, uvedl: *„kladná odpověď Ústavního soudu na argumentaci navrhovatelů zde vychází z lidskoprávní úpravy i judikatury a je vedena dvěma podstatnými důvody. První z nich spočívá v samotném omezení (zbavení) osobní svobody, jež je principiálně natolik citelným zásahem do tělesné a duševní integrity (srov. čl. 7 odst. 1, čl. 8 odst. 1 Listiny), že přezkum zákonitosti takového omezení musí být, a to i z hlediska společenské kontroly tohoto druhu zásahů do základních práv a svobod, v úplnosti proveden. Druhý důvod se opírá o nezbytnost zachování možnosti osoby držené v detenci požadovat, v případě soudního rozhodnutí o nezákonnosti omezení osobní svobody, odškodnění proti státu. Zastavení řízení podle všech tří napadených ustanovení je bezprostřední překážkou realizace obou důvodů.“*

[8] Ústavní soud ve svém nálezu k první otázce uvádí, že rovněž podle Evropského soudu pro lidská práva nemůže skutečnost, že omezení na osobní svobodě dotčené osoby již skončilo, zbavit tuto osobu práva nechat přezkoumat zákonitost takového opatření i po jeho ukončení. V takovém případě by se jednalo o rozpor s čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Ústavní soud upozorňuje na samotný problém

pokračování

dodržování procesních záruk jednotlivce, a to nikoli jen práva na samotný přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánu veřejné správy garantovaného čl. 36 odst. 2 Listiny, ale samotného práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť „*neprípustné omezení přístupu k soudu zde opět brání meritornímu projednání věci*“.

[9] Ke druhé otázce týkající se možnosti uplatnění práva na odškodnění vůči státu v případě nezákonného omezení osobní svobody se Ústavní soud podrobně vyjádřil v bodě 68. a 69. citovaného nálezu. Ústavní soud v intencích čl. 5 odst. 5 Úmluvy a judikatury Evropského soudu pro lidská práva uvádí, že je nutné, aby byla v případě zatčení, zadržení nebo jiného zbavení svobody v rozporu s čl. 5 Úmluvy zaručena možnost efektivně využít právo na odškodnění s dostatečnou mírou jistoty. Zastavení soudního řízení, v němž se přezkoumává zákonnost omezení (či zbavení) osobní svobody, účinné využití práva na odškodnění vylučuje. K danému uvádí: „*nemá-li soud možnost v důsledku zastavení řízení meritorně přezkoumat zákonnost detence žadatele, je žadateli upřeno právo domoci se proti státu případného odškodnění za nezákonné zbavení či omezení osobní svobody, neboť nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím (též o omezení osobní svobody) je v intencích ustanovení § 8 odst. 1 zákona o odpovědnosti státu podmíněn tím, že takové pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem; rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.*“

[10] Ústavní soud shledal ustanovení § 46a odst. 9 zákona o azylu v rozporu s čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny, čl. 4 Ústavy České republiky a čl. 5 odst. 4 a 5 Úmluvy a předmětné ustanovení dnem vyhlášení svého nálezu ve Sbírce zákonů zrušil.

[11] Vzhledem ke skutečnosti, že ke dni rozhodování Nejvyššího správního soudu je v dané věci krajským soudem aplikované ustanovení § 46a odst. 9 zákona o azylu zrušeno, nezbyvá zdejšímu soudu než rozhodnutí krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení, v němž je povinen žalobu proti rozhodnutí žalovaného o zajištění stěžovatele v zařízení pro zajištění cizinců podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, včetně doby jeho zajištění stanovené podle § 46a odst. 5 téhož zákona, meritorně přezkoumat.

IV. Závěr a náklady řízení

[12] Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je podle § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[13] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3, věta první, s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. ledna 2019

JUDr. Radan Malík
předseda senátu